

عنوان پروژه:
**بررسی امکان جایگزینی اژکتور آبی بجای پمپ
مکش آنالایزر و ساخت و نصب آن**

کد پروژه (شماره قرارداد):

۷۹-۲-۳۰

مسئول اجرای پروژه:

داریوش فریور

تاریخ اجرا:

خرداد ۷۹ الی مرداد ۷۹

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۲	کلیات آنالیزهای دود کوره
۷	

پیشگفتار:

پروژه حاضر که جدای از ظرافت‌های فنی و اجرایی آن نشان از خلاقیت ارائه دهندگان آن دارد ثمره تلاش کسانی است که مدتهای مدیدی را در نیروگاه رامین صرف تعمیر و نگهداری تجهیزات نموده‌اند و به نقاط ضعف و قوت آنها وقوف کامل یافته‌اند. ارائه چنین طرحی با تمام نوآوری آن از کسانی که تمام تجربه کاری خود را در یک مکان بدست آورده‌اند جالب است و بهر حال امید است شروع خوبی برای طرح‌های مفید دیگر باشد.

اینجانب گردآورنده مجموعه حاضر لازم می‌دانم از تلاش آقای داریوش فریور همکار گرامی خود که در به ثمر رسیدن این پروژه تلاش بی‌شائبه‌ای نمودند بدینوسیله تقدیر نمایم.

عبدالمجید نجفی

مقدمه:

موضوع مورد بحث این پروژه آنالایزرهای دود خروجی از کوره بویلرهای نیروگاه رامین می باشد. چنانچه می دانیم در نیروگاههای بخار بویلرها درد و نوع تحت فشار و تحت خلاء ساخته می شوند. در نیروگاه رامین کوره ها از نوع تحت خلاء هستند و مقدار این خلاء در بار ۳۰۰ مگاوات حدود ۵- تا ۷- $\frac{\text{kgf}}{\text{m}^2}$ است سوخت کوره نیز در حالت عادی گاز است که در این حالت حاصل سوختن آن تولید مقدار زیادی آب + CO₂ + انرژی خواهد بود. برخی مواقع از سوخت مازوت در واحدهای ۳، ۴ استفاده می گردد.

در این حالت مقداری گاز SO₂، NO_x وارد خروجی خواهد شد. در هر دو حالت مقدار O₂ و البته N₂ در دود خروجی یافت می شود. افزایش درصد O₂ و یا کاهش درصد CO₂ نشانه پایین بودن بازده کوره خواهد بود.

در این پروژه ابتدا وضعیت و مشکلات دستگاههای آنالایزر دود موجود بررسی می شود سپس استفاده از اژکتور بعنوان یک راه حل برای مشکلات آنالایزرهای دود بشکل مختصر مطالعه می شود.

لازم بذکر است بیشتر فعالیت این پروژه صرف کارهای اجرائی ساخت و نصب اژکتور می شود و طرح و نقشه ها مورد نیاز نیز در ضوابط گنجانده شده است.

فصل اول

کلیات آنالایزرهای دود خروجی از کوره

در این فصل ابتدا مشخصات کلی آنالایزرها مورد بررسی اجمالی واقع می‌شود و علاوه بر ارائه اطلاعات مفید در ارتباط با شرایط کاری این تجهیزات برخی مشکلات موجود نیز عنوان خواهد شد و با بررسی دلایل این مشکلات راه را برای ارائه روشهای جدید هموار می‌کنیم.

ساختمان موتور پمپهای مکش موجود نیز در این فصل بررسی می‌شود.

چنانچه گفته شد اهمیت این پروژه از نیاز بهره‌برداری به دستگاههای آنالیز دود کوره منشا می‌گیرد اهمیت دستگاههای آنالیز دود هنگامی مشخص می‌شود که بدانیم حجم سوخت مصرفی ارتباط مستقیمی با مقدار هوای ورودی به کوره دارد. و مقدار هوای ورودی به کوره که توسط اپراتور تعیین می‌گردد باید در نظر گرفتن در CO_2 و O_2 موجود در دود خروجی تنظیم می‌گردد. تنظیم مقدار هوا و سوخت بشکل مناسب راندمان کوره را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

پروژه حاضر بررسی اصلی‌ترین مشکل دستگاههای آنالیز دود یعنی پمپهای مکش را بر عهده دارد. در هر واحد نیروگاه رامین چهار آنالایزر دود (CO_2 و O_2) وجود دارند که در دو سوی کوره قرار گرفته‌اند. هر آنالایزر در یک پانل نصب شده و دو لاین آب خنک کن و دود به این پانل وارد می‌شود و یک لاین نیز آب را از پانل دفع می‌کند.

در نیروگاه رامین هر کوره از طریق دو سایید A و B هوای مورد نیاز خود را دریافت می‌کند و از طریق دو سایید A' , B' دود خروجی خود را دفع می‌کند (مطابق نقشه ۱-۱)

هوای دو ساید A ، B در ناحیه ایرهیترا با دود خروجی در ساید های A' ، B' تماس غیرمستقیم دارد و سپس در کراس آور سرد ساید های A و B به یکدیگر می پیوندند هر ساید A و B دارای فن دمنده به کوره می باشند. ساید های A' ، B' نیز دارای فن های مکنده از کوره می باشند که دود را به طرف هوای آزاد دفع می کنند. نمونه دود مورد نیاز دستگاه آنالیزر دود باید از قبل منطقه ایرهیترا که دود با هوای ورودی ارتباط غیر مستقیم دارد گرفته شود تا کار آنالیز با دقت بالاتری انجام شود مقدار O_2 ، CO_2 موجود در دود که معمولاً بترتیب حدود 2% و 15% است پس از تعیین باید در اتاق فرمان بنمایش در آمده و ثبت گردد. کار تنظیم هوای ورودی به کوره نیز توسط (اپراتور باکمک تغییر درصد باز و بسته بودن دمپرها و ورودی هوا به کوره انجام می شود.

دستگاه های آنالیزر دود باید کار خود را بشکل online انجام دهند و دلیل این امر با توجه به اهمیت این دستگاه در بالا بردن بازده واحد از طریق بهره برداری درست کاملاً بدیهی است زیرا اگر اپراتور دمپرها را بیش از حد مورد نیاز باز کند هوای بیشتر دمای کوره را کاهش خواهد داد و اصلاح کاهش دما نیاز به مصرف سوخت بیشتر دارد در حالی که این سوخت تنها صرف گرم کردن هوای اضافه می شود. لازم به ذکر است دمای مثال بویلر حدود $550^{\circ}C - 400^{\circ}C$ است.

دستگاه آنالیزر دود خروجی نمونه ای از دود را دریافت کرده و دمای آن را تا حد مطلوب پایین می آورد و سپس آن را خشک کرده و حاصل کار را جهت اندازه گیری درصد O_2 و یا CO_2 به محفظه سنسور وارد می کند تمامی این پروسه منوط به آنست که سمیل گرفته شده از کوره بتواند وارد مجموعه آنالیزر بشود و هنگامی که کوره دارای خلاء

است برای این کار نیاز به یک پمپ مکش خواهد بود تا با غلبه بر خلاء $\frac{kgf}{m^2}$ - ۷ - کوره نمونه را به سمت دستگاه هدایت کند. نقشه شماره ۱-۲ وضعیت دستگاه و بخشهای آن و نیز موقعیت پمپ مکش را بنمایش می‌گذارد.

مشکلات دستگاه مذکور را می‌توان به چهار نوع تقسیم‌بندی نمود.

۱- قطع آب خنک‌کن کولر (در اثر گرفتگی مسیر قبل از کولر و یا اشتباه اپراتور در عدم برقراری مسیر آب)

۲- گرفتگی مسیر آب خنک‌کن بعد از کولر

۳- آسیب دیدن پمپ مکشی

۴- اشکال در سنسور و سایر قطعات الکترونیکی

مورد ۱ بیش از سایر موارد رخ می‌دهد و آسیب جدی به مجموعه فعلی وارد می‌کند، کم‌ترین نتیجه آن وارد شدن هوای گرم به درون پمپ مکش و سایر تجهیزات است که با توجه به ساختمان داخلی پمپ مکش که از قطعات لاستیکی ظریف تشکیل شده آسیب وارده غیرقابل جبران بوده و منجر به تعویض قطعات و حتی سوختن موتور آن می‌گردد. همچنین ورود هوای گرم به محفظه سنسور و خشک‌کن‌ها باعث اختلال در کار مدار و کم‌شدن دقت دستگاه می‌شود.

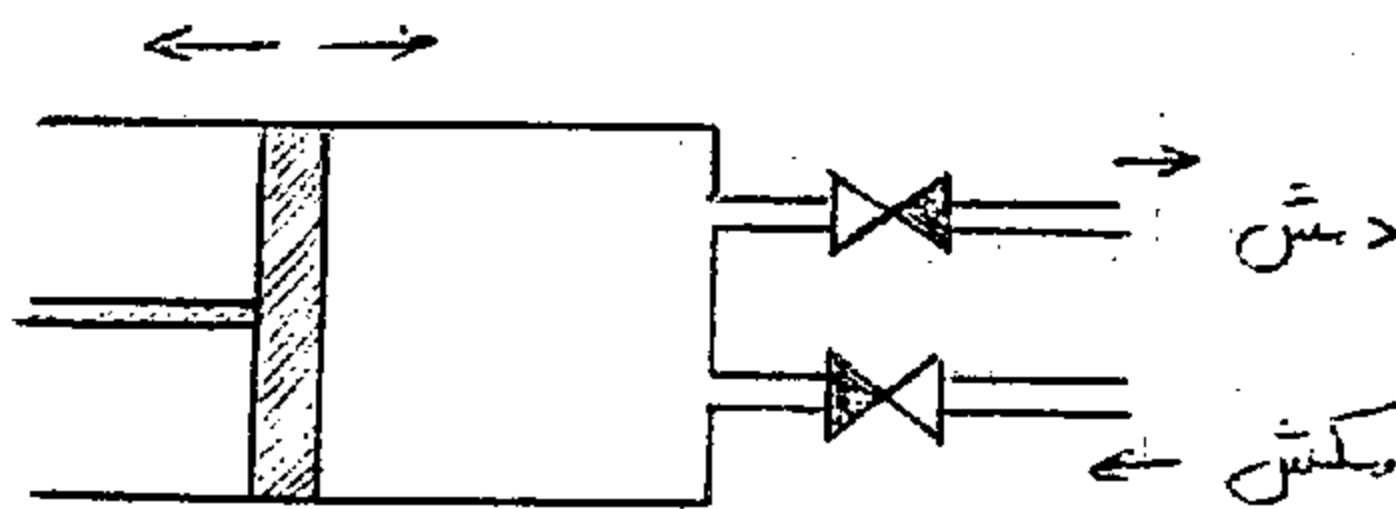
مورد ۲ برای دستگاه فعلی همان اشکالات مورد ۱ را باعث می‌شود.

مورد ۳ و ۴ به وقفه در کار اندازه‌گیری منجر می‌شود و مشکل دیگری بوجود نمی‌آورد.

پمپ مکش

پمپهای استفاده شده در آنالیزهای دود مورد بحث از نوع پمپهای ضربه‌ای می‌باشند که با تکنیک جالبی ساخته شده‌اند. چنانچه می‌دانید تکنیک بکار رفته در تمام پمپ‌های ضربه‌ای مکش بدون یک اتاقک و دمش به سمت بیرون است که به کمک یک پیستون متحرک که حرکت رفت و برگشت دارد انجام می‌شود و خط متصل شده به اتاقک مذکور نیز با کمک دو چک‌والو جهت دمیدن و مکیدن را تعیین می‌کنند بدین ترتیب سیال از طریق یک مسیر حین رفت پیستون مکیده شده و در حین برگشت پیستون از طریق مسیر دیگر دمیده می‌شود.

شکل ۱-۱

در پمپهای مربوط به آنالیزهای دود چک‌والوهای فوق از چند روزنه و قطعات لاستیکی تشکیل شده‌اند اتاقک نیز در واقع یک محفظه لاستیکی است و پیستون که به اتاقک لاستیکی ضربه وارد می‌کند نیز حرکت خود را از یک موتور الکتریکی ظریف بدست می‌آورد. مشخص است که این ساختار نمی‌تواند دمای بیش از حد سیال را تحمل کند و سریعاً آسیب می‌بیند.

دستگاههای آنالیز دود در نیروگاه رامین درون یک پانل قرار دارند بعبارتی بخشهایی

نظیر کولر، پمپ مکش سنسور و آمپلی فایر همگی در یک مکان قرار دارند لذا تغییر سیستم مکش و جایگزینی پمپ با یک اژکتور باید بگونه‌ای باشد که اژکتور در همان محل درون پائل نصب گردد. ر بخش بعد توضیحات مختصری راجع به اژکتور ارائه می‌گردد

فصل دوم

اژکتور

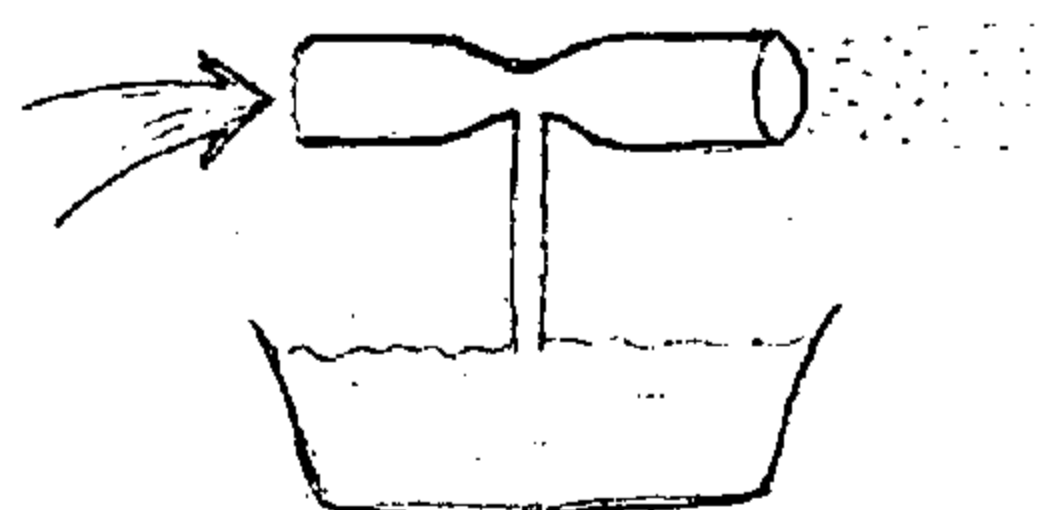
یکی از ابزار بسیار کارآمد و متداول در صنعت و در عملیات مرتبط با سیالات اژکتور می باشد.

اژکتور ابزاری است که برای مکشی گاز یا سیالی بدون سیالی دیگر بکار می رود ساختار آن بسیار ساده اما با ظرافت می باشد و تئوری آن بر پایه اثر برنولی استوار می باشد و در بسیاری از نقاط کاربرد آن تقریباً بی رقیب است و در انواع شکلهای و قدرتها بکار گرفته می شود. در این پروژه اژکتور ساخته شده جایگزین پمپ مکشی الکتریکی که قبلاً شرح آن رفت خواهد شد و به همراه خود مزایای قابل ذکری را خواهد آورد که مورد بحث واقع می شوند.

اثر برنولی:

در افشانکی مطابق شکل ذیل جریان سریعی از گاز به درون شیبوره رانده می شود بدین ترتیب با افزایش سرعت گاز فشار داخل شیبوره کم می شود و این افت فشار سیالی را که در حوضچه زیرین قرار داد مکشی می نماید و حاصل کار بصورت افشانه ای از قطرات ریز از دهانه افشانک خارج می شود.

شکل ۲-۲

این اثر عیناً در چراغ بونزن نیز مشاهده می‌شود در آن حالت گاز که با سرعت از یک روزنه خارج می‌شود هوای اطراف را نیز از یک مجرا با خود مکش کرده و به‌مراه خود به سمت بالا می‌کشد.

توجیه علمی این پدیده و نظایر آن بکمک اثر برنولی امکان پذیر است.

رابطه کلی ۱-۲ در مورد تمامی سیالات در حال حرکت برقرار است.

$$\frac{P_1}{\rho g} + \frac{1}{2} \frac{V_1^2}{g} + Z_1 = \frac{P_2}{\rho g} + \frac{1}{2} \frac{V_2^2}{g} + Z_2 \quad \text{معادله ۱-۲}$$

اما در شرایطی می‌توان رابطه فوق را ساده‌تر نمود. مثلاً در این مورد می‌توان بدلیل یکسان بودن ارتفاع عامل Z را از طرفین حذف نمود و ρ را نیز برابر یک فرض کرد لذا رابطه بشکل ساده‌تر زیر در خواهد آمد.

$$\rho_1 + \frac{1}{2} V_1^2 = \rho_2 + \frac{1}{2} V_2^2 \quad \text{معادله ۲-۲}$$

رابطه فوق زیر با کمک رابطه کمکی $A_1 V_1 = A_2 V_2$ بشکل قابل استفاده‌تری تبدیل کرد.

$$\rho_2 - \rho_1 = \Delta \rho = V_1^2 \left[\frac{\left(\frac{A_1}{A_2}\right)^2 - 1}{2} \right] \quad \text{معادله ۲-۳}$$

رابطه ۲-۳ نشان می‌دهد که نسبت سطح مقطع دو مجرا با توان دو در بوجود آمدن کاهش فشار دخالت دارد و البته سرعت اولیه سیال نیز بشرط ثبات فشار بر ρ_1 به همین ترتیب تأثیر گذار خواهد بود.

فشار سیال P

چگالی سیال ρ

سرعت سیال V

ارتفاع سیال Z

شتاب جاذبه g

سطح مقطع عبور سیال A

با بررسی شکل ۲-۳ ساختار یک اژکتور بشکل ساده مشاهده می شود و می توان اثر برنه لی و ایجاد مکش در نقطه ۲ را توجیه نمود.

چنانچه ملاحظه می شود در اژکتور از یک سیال در حال حرکت که در پروژة حاضر آب خنک کن کوره های آنالایزر می باشد استفاده شده و لاین تحت مکش نیز به کوره متصل می شود. چون دود مکیده شده پس از ورود به اژکتور با سیال آمیخته می شود و قابل استحصال نیست لذا دستگاه آنالایزر باید در حد فاصل بین کوره و اژکتور قرار گیرد.

نوع ارتباط بین سیال و گاز در حال مکش در اژکتور دو خاصیت را باعث می شود که مورد بررسی واقع می شوند

۱- قطع جریان سیال ورودی به اژکتور

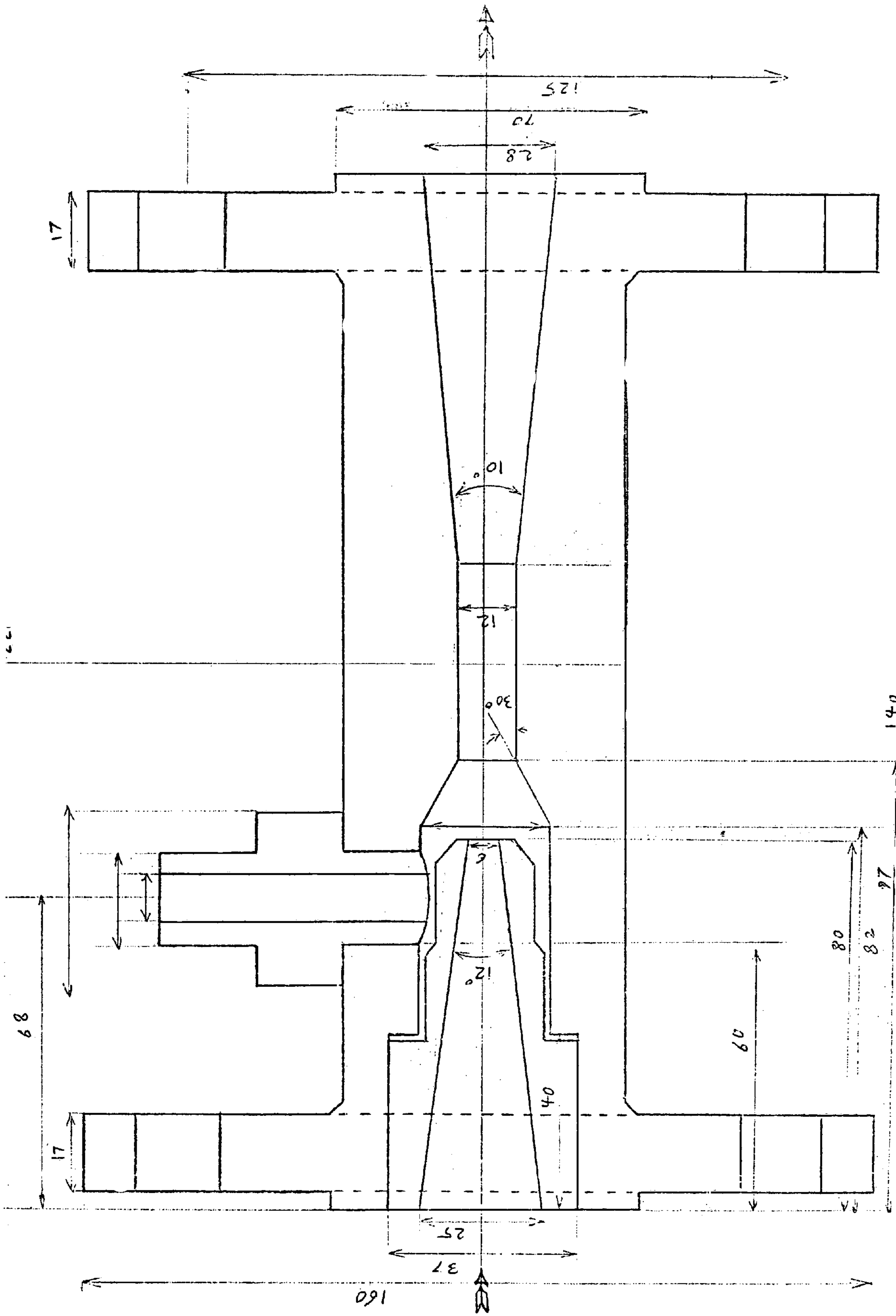
۲- قطع (مسدود شدن) جریان سیال به سمت خارج اژکتور

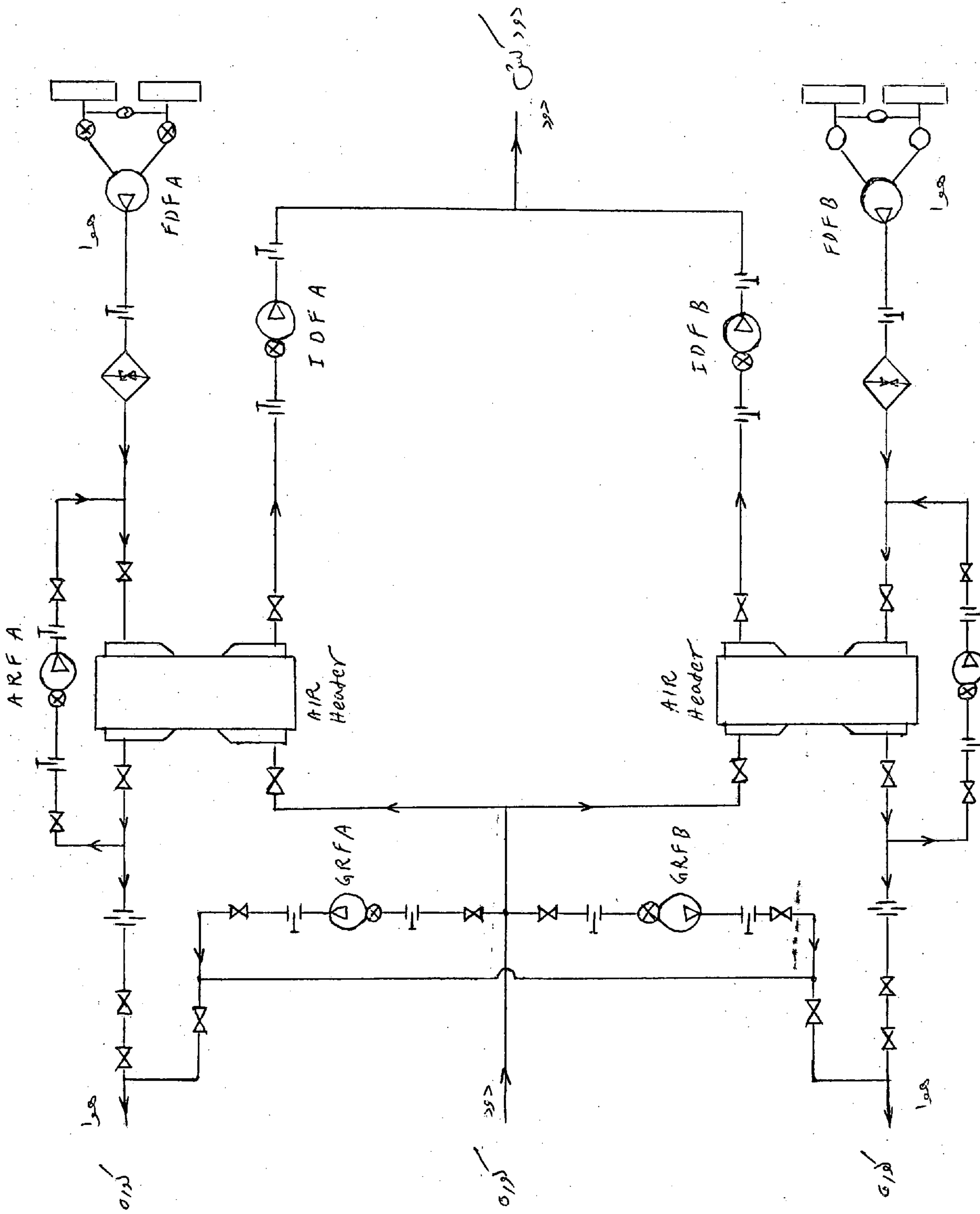
مورد اول باعث قطع مکش خواهد شد. اما مورد دوم باعث ورود سیال به مسیر گاز خواهد شد لذا باید مورد اخیر تحت کنترل قرار گیرد و از ورود آب بدرون سنسور جلوگیری شود. این کار بکمک یک چک والو ظریف که در مسیر دود قرار می گیرد انجام شده و مسیر تنها از آنالایزر به اژکتور برقرار خواهد شد.

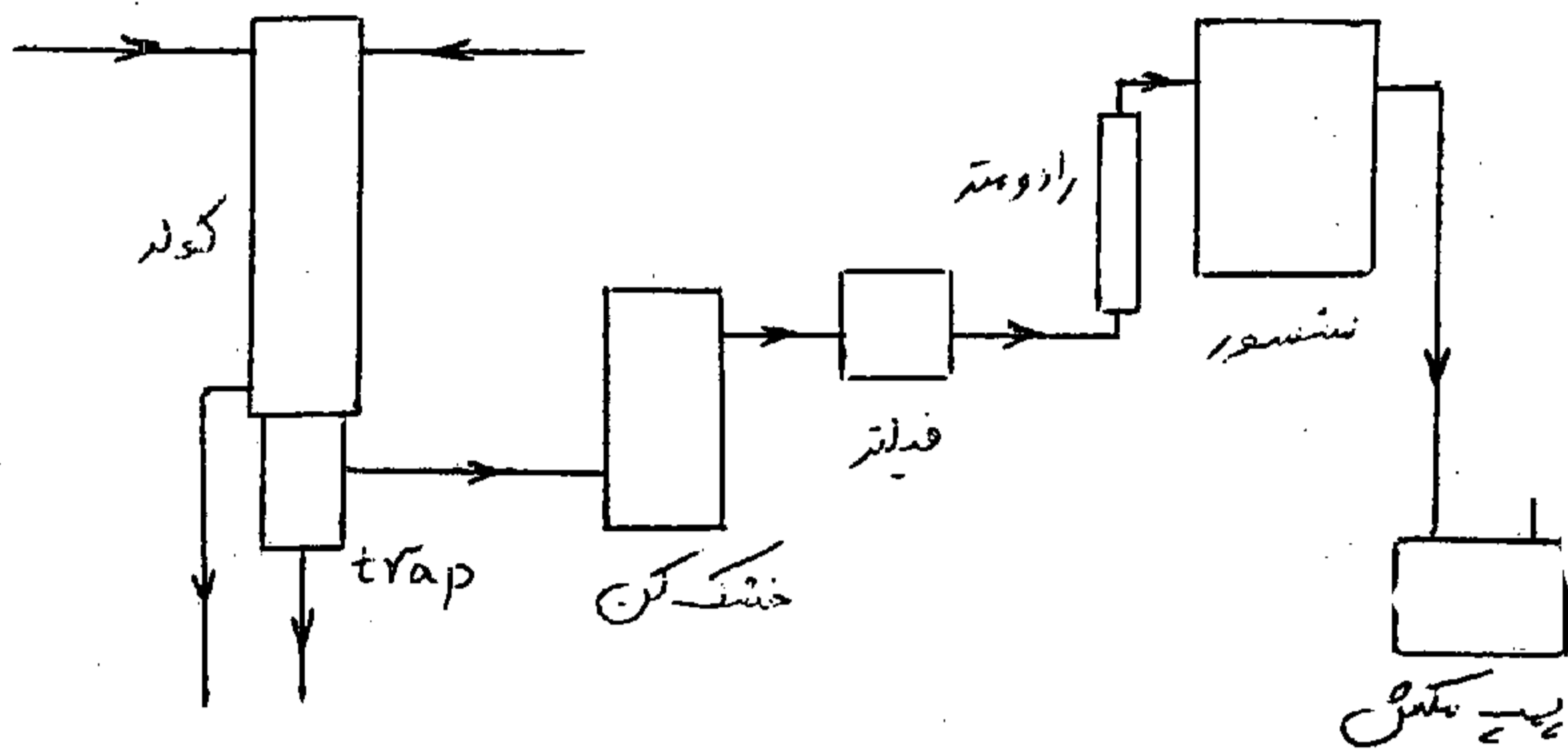
از سویی استفاده از آب کولر بعنوان سیال مورد نیاز اژکتور باعث می شود در صورت

قطع سیال ورودی جز وقفه در امر اندازه‌گیری هیچ آسیب دیگری به مجموعه وارد نشود. چنانچه بیش از گفته شده قطع آب خنک کن کولر و ادامه کار مکش دود می‌توانست به آسیب جدی به سنسور وارد کند زیرا دود گرم با سنسور تماس می‌یافت.

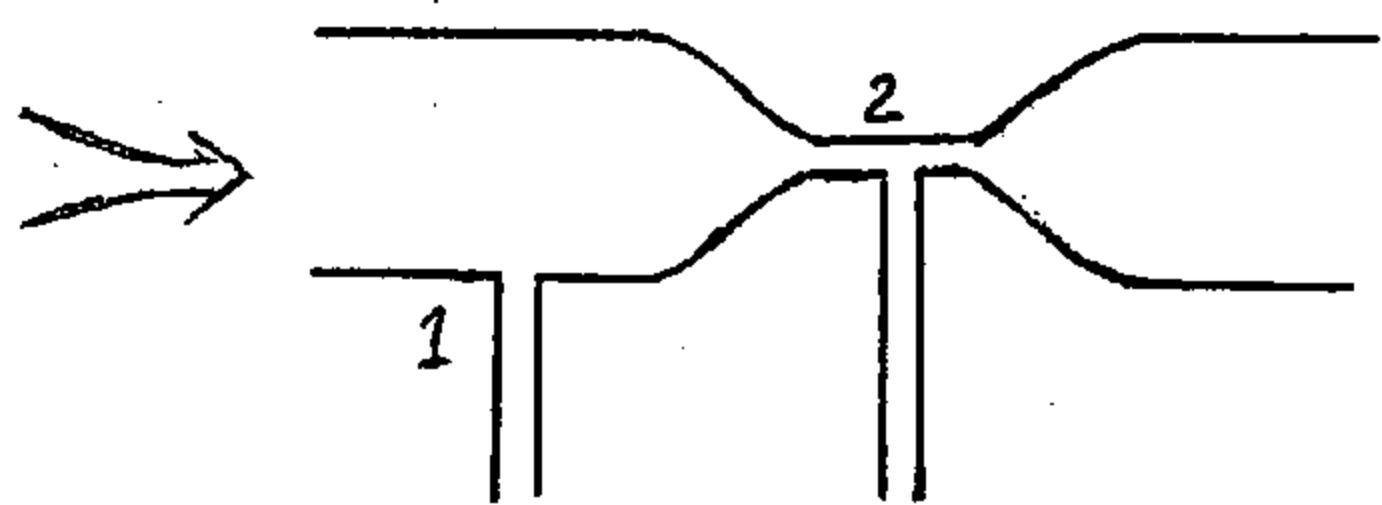
در ساخت اژکتور نکات دیگری نیز وجود دارد این اژکتور بدلیل استفاده از آب خام بعنوان سیال باید از جنس تفلون باشد تا ضمن جلوگیری از ایجاد رسوب به مرور زمان در اثر خوردگی از بین نرود. ابعاد اژکتور مذکور نیز باید بگونه‌ای باشد که برای نصب در پائل با توجه به محدوده دیت فضا ایجاد مشکل نکند در نهایت برآیند تمامی این شرایط ساخت اژکتوری با ابعاد موجود در ضمیمه ۱ را باعث شد.

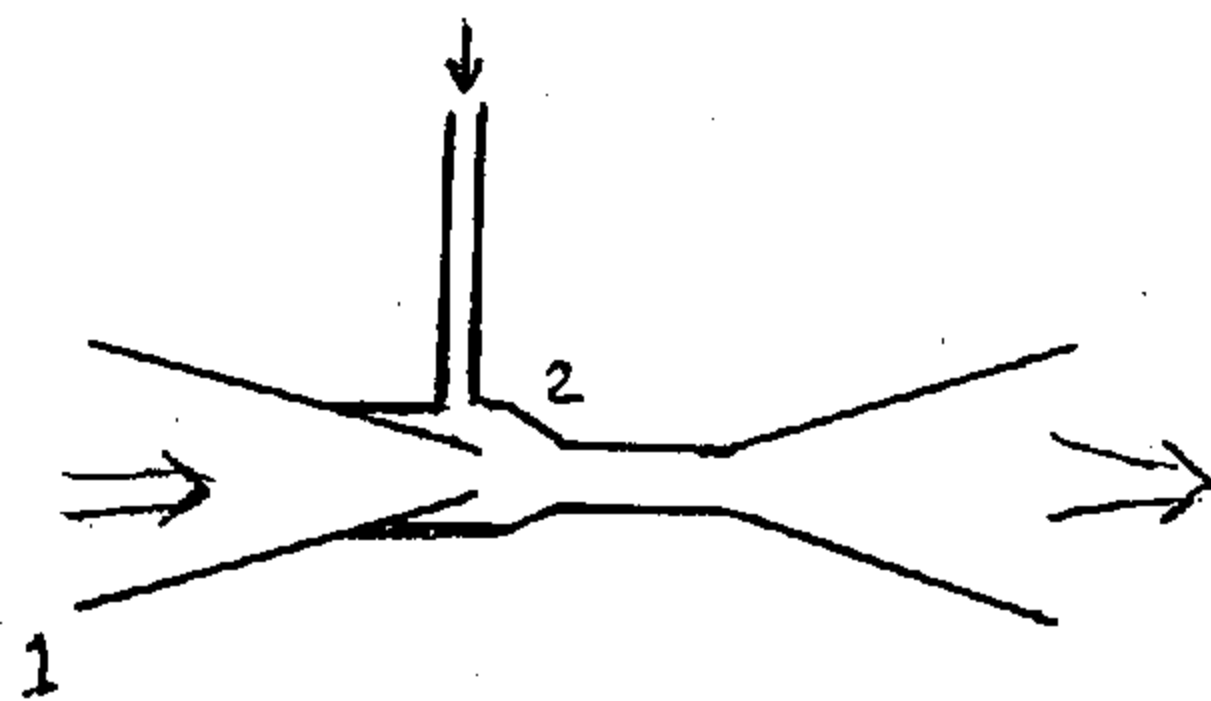

شکل ۱-۲

اندر بنفولی

شاخه اول کتور

شکل ۲-۳